

СТАНОВИЩЕ

относно: участие в конкурс за избор на Професор по 2.1 Филология (Теория и практика на превода – испански език), обявен в ДВ бр.103/29.11.2013 г., с единствен кандидат доц. д-р Людмила Борисова Илиева.

референт: проф.д-р Мария Костова, преподавател във Факултет Класически и нови филологии на СУ “Св. Климент Охридски”, хабилитирана по професионално направление 2.1.

Конкурсът е обявен и се провежда при спазване на всички правила от ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. Кандидатът е представил всички необходими документи по процедурата.

Оценявам кандидата в следните направления:

1. Научно-изследователска дейност

Научноизследователската дейност на доц. д-р Людмила Илиева се развива в областта на превода от и на испански език, както и в областта на теорията и историята на превода. Един от акцентите в нейните занимания е поставен върху юридическия превод.

За конкурса доц. Илиева е представила своята публикувана монография “ПРОБЛЕМИ НА ЮРИДИЧЕСКИЯ ПРЕВОД (на основата на превода на испански език на българския Наказателно-процесуален кодекс).

Представеното изследване, изложено на около 360 страници, е посветено на юридическия превод. Много малко български учени лингвисти се занимават въобще с изследвания на какъвто и да е юридически текст. Всъщност такъв в голяма степен обобщаващ труд се появява за първи път в нашата лингвистична общност.

Ще откроя два от най-важните и без съмнение приносни момента.

Първият се отнася до обстояното разглеждане на въпроса за “изучаването и изследването на чуждите правни системи и откриване на общото между тях”. Според доц. Илиева “не е възможно да се говори за юридически превод, без да бъде изяснено отношението му към една специфична дисциплина в правото – сравнителното право”. Тя коментира уместно неясния и объркващ смисъл на израза “сравнително право”, който, както точно отбелязва, следва да се разбира като „сравняване на правото” (с.69 – 70). Авторката изтъква още, че специалистът компаративист, който се занимава с тази материя “се опитва да направи разбираемо чуждото право посредством езика” и в тази си дейност “той е системно принуждаван да превежда юридически текстове” (с. 72). По-нататък Илиева прави едно детайлно разглеждане на обхвата и същността на т.н.

сравнителното право, на методологията при сравняването на правни фигури и статуси, както и на фазите на това сравняване. Поставят се и важните въпроси “Какви трябва да са изискванията към компаративиста”, “Защо трябва да има сравнително право и какви са реалните ползи от съществуването му”, “С какви трудности се сблъсква прилагането на сравнителния метод”.

Вторият голям принос на представения труд, свързан с юридическия превод се отнася до юридическия дискурс, жанрове и юридическа терминология. Преводачът, споделя Илиева, “трябва да съвмести разбирането за дискурс на лингвистиката и на правото и да се ръководи не толкова от граматиката на текста, колкото от целите на комуникацията, на диалога и че тази комуникация между специалиста и широката публиката, минавайки през медиацията на преводача, поставя други проблеми, които преводът трябва да разреши” (с.102). Този важен момент, дефиниран по толкова ясен начин, се анализира подробно в изследването. Очертани са ясно целите на превода – документ и превода – инструмент (с.105). Илиева акцентира и върху трудностите относно “дълбоките различия между правните системи, правещи несъвместими текстовете, създадени в рамките на едната и на другата система. Има правни понятия в романо-германската континентална система, които не съществуват в англосаксонската. Има понятия, които носят същото име, но са измамни приятели”(с.107). За много полезни считам разсъжденията и обсъждането на “класификацията на лексикалните единици в юридическия испански според степента на специализираност, а именно като *технически, подтехнически, общоупотребявани и неюридически технически* в правото”(с.110). Тази класификация може да се използва и за другите езици.

Намирам като особено полезно за обогатяване на правната култура написаното за устройството на съдебната власт, структурата на законите и по-специално наказателно-процесуалното законодателство в България и Испания. И всичко това се представя в неговата взаимовръзка с юридическия превод.

Не мога да не спомена, че работата на колежата Илиева ми беше интересна и поради факта, че се налагаше непрекъснато да правя връзка с юридическия латински и римското право. Удовлетворява ме това, че бележките, които бях направила при вътрешното обсъждане на труда, са споделени от авторката и отразени в публикуваната книга.

Интересът на доц. Илиева към съдебния превод при нотариуса и на местата за лишаване от свобода е отразен в другата нейна книга *Преводачът и Темидата. Функционална характеристика на съдебния превод* (2013). И това изследване е първо у нас като опит за представяне и анализиране на Директива 64/2010, която се отнася до практиката на превода като гаранция за правата на човека.

В другите публикации, представени за конкурса се вижда, че научните интереси на Илиева са насочени и към теорията и историята на превода, както и към испанската

и латиноамериканската литература. Тя има многобройни изяви като преводач на романи и разкази от испански, също и от френски, рецензии на преводни книги, участия в конференции със симултанен превод, в международни прояви с консекутивен превод. Всичко това говори за голям опит, многобройни наблюдения, контакти и проучвания, които в крайна сметка довеждат и до написването на представените за конкурса книги, статии, преводни текстове.

2. Преподавателска и учебна дейност

Доц. Илиева е преподавател от 1988 г. в СУ “Св. Климент Охридски” и води няколко задължителни и избираеми дисциплини в бакалавърска и магистърска степен като *Цивилизация на Испания. Античност и Средновековие*, *Увод в общата теория и практика на превода*, *Теория и практика на устния превод*, *Основи на правото и юридически превод* и др. Научен ръководител е и на две докторантури.

3. Ръководна дейност

Изследователската и преподавателската дейност доц. Илиева е съчетала и с ръководна дейност. От 2011 г. тя е ръководител на катедра *Испанистика и португалистика*. Ръководи и магистърска програма *Устен превод*. През 2011-2012 е ръководител на проект за изработване на преводачески портал с терминологична база данни с участието на седем студенти.

В заключение смятам, че научноизследователската, преподавателската и учебна дейност на кандидата за заемане на академичната длъжност *Професор* за нуждите на катедра *Испанистика и португалистика* при ФКНФ на СУ “Св. Климент Охридски” доц. д-р Людмила Илиева отговарят на изискванията на чл. 24 от Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това предлагам на уважаемото жури да предложи на Академичния съвет на СУ “Св. Климент Охридски” да присъди на Людмила Борисова Илиева академичната длъжност *Професор*.

София, 13. 02. 2014

Подпис

